

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Opolu

LOP.410.013.03.2022

Pan

Jan Woźniak

Burmistrz Miasta i Gminy Otmuchów

Urząd Miasta i Gminy w Otmuchowie

ul. Zamkowa 6, 48-385 Otmuchów

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/22/029 – Przygotowanie państwa na zagrożenia związane z działaniami hybrydowymi

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Urząd Miasta i Gminy w Otmuchowie, ul. Zamkowa 6, 48-385 Otmuchów ¹
Kierownik jednostki kontrolowanej	Jan Woźniak, Burmistrz Miasta i Gminy Otmuchów, od 2002 r. ²
Zakres przedmiotowy kontroli	<ol style="list-style-type: none"> 1. Organizacja systemu ochrony ludności w kontekście przeciwdziałania zagrożeniom, w tym hybrydowym 2. Prawdliwość i rzetelność realizacji zadań związanych z opracowywaniem oraz wdrażaniem dokumentacji o charakterze planistycznym i strategicznym 3. Rzetelność i skuteczność działań w przypadku wystąpienia zagrożeń, w tym o charakterze hybrydowym
Okres objęty kontrolą	Od 1 stycznia 2020 r. – do dnia zakończenia czynności kontrolnych. Kontrolą mogą być również objęte dokumenty wytworzone wcześniej bądź później, niezbędne dla realizacji celu kontroli.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ³
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Opolu
Kontrolerzy	<ol style="list-style-type: none"> 1. Jarosław Pałęga, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/74/2022 z 28 czerwca 2022 r. 2. Wojciech Jarzyna, specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LOP/93/2022 z 30 sierpnia 2022 r.

(akta kontroli str. 1-2)

---

¹ Dalej: Urząd.

² Dalej: Burmistrz.

³ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁴ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Na terenie Gminy Otmuchów funkcjonował Gminny Zespół Zarządzania Kryzysowego⁵, a zadania związane z zarządzaniem kryzysowym przypisane zostały jednej z komórek organizacyjnych Urzędu. Burmistrz monitorował zagrożenia występujące na terenie gminy oraz gromadził i przetwarzał informacje w tym zakresie. Przekazywał też mieszkańcom informacje o możliwości wystąpienia zagrożeń m.in. poprzez publikację ostrzeżeń na dedykowanej stronie internetowej⁶ oraz na portalu Facebook.

W okresie objętym kontrolą obowiązywał Plan Zarządzania Kryzysowego Gminy Otmuchów⁷ opracowany 27 grudnia 2017 r. oraz GPZK zaktualizowany w 2020 r. Plany te były spójne z planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Odry ujętym w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 18 października 2016 r. w sprawie przyjęcia Planu zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry⁸. Stwierdzono jednak, że ww. plany sporządzone zostały nierzetelnie oraz niezgodnie zarówno z przepisami ustawy z dnia 26 kwietnia 2007 r. o zarządzaniu kryzysowym⁹, jak i z zaleceniami Starosty Nyskiego¹⁰. Plany te nie zostały również uzgodnione z kierownikami niektórych jednostek organizacyjnych, przewidzianych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w GPZK. Nie zachowano także dwuletniego cyklu planowania GPZK. Przebieg epizodu praktycznego przeprowadzonego w trakcie kontroli NIK potwierdził prawidłowy sposób działania organów Gminy w toku symulowanej sytuacji kryzysowej. Podjęte działania były właściwe dla stopnia zagrożenia, a wymiana informacji z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Nysie zapewniła spójność podejmowanych decyzji i zadsponowanie odpowiedniego sprzętu oraz inspekcji, służb i straży.

⁴ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁵ Dalej: GZZK.

⁶ www.gczk.otmuchow.pl.

⁷ Dalej: GPZK.

⁸ Dz. U. poz. 1938; dalej: rozporządzenie w sprawie ryzyka powodziowego dla obszaru dorzecza Odry.

⁹ Dz. U. z 2022 r. poz. 261, ze zm.

¹⁰ Wprowadzonych zarządzeniem Nr 23/2017 Starosty Nyskiego z 5 września 2017 r.; dalej: zalecenia Starosty.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny częściowe kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Organizacja systemu ochrony ludności w kontekście przeciwdziałania zagrożeniom, w tym hybrydowym

Opis stanu faktycznego

1.1. W Urzędzie realizację zadań dotyczących zarządzania kryzysowego powierzono Wydziałowi Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa Mieszkańców, Ochrony Środowiska, Rolnictwa i Leśnictwa¹¹. Wydziałem tym kierował Sekretarz Gminy Otmuchów. W myśl postanowień regulaminu organizacyjnego z 29 listopada 2019 r.¹² do kompetencji Wydziału należało m.in. wykonywanie zadań wynikających z ustawy o zarządzaniu kryzysowym w zakresie właściwości Gminy, w szczególności opracowywanie GPZK, a od 1 czerwca 2020 r.¹³ – również utrzymywanie w sprawności i obsługa systemu SMS do powiadamiania i alarmowania ludności o zagrożeniach oraz strony internetowej; utrzymanie gminnej sieci łączności radiowej; organizacja i prowadzenie szkoleń i ćwiczeń.

Za wykonywanie zadań z zakresu zarządzania kryzysowego odpowiedzialny był jeden pracownik¹⁴. Do jego zadań i obowiązków w tym zakresie należało: a/ koordynowanie działań prowadzonych na obszarze gminy w celu zapobieżeniu skutkom klęski żywiołowej i usunięcia ich skutków; b/ opracowanie dokumentacji w zakresie działań mających na celu zapobieganie i zwalczanie skutków klęsk żywiołowych i innych miejscowych zagrożeń (np. pożarowych, technicznych, ekologicznych); c/ koordynowanie działań podmiotów i jednostek organizacyjnych na terenie gminy w zakresie zarządzania kryzysowego, tj. opiniowania planów zarządzania kryzysowego oraz aneksów umów, kontrolowania realizacji zadań z tego zakresu oraz prowadzenia uzgodnień tych dokumentacji; d/ realizacja zadań związanych z utworzeniem i funkcjonowaniem GZZK; e/ opracowanie i uzgodnienia dokumentacji planistycznej – GPZK oraz innych dokumentów wg potrzeb; f/ wykonywanie innych zadań z zakresu zarządzania kryzysowego ciężących na gminie.

(akta kontroli str. 7-48, 51-60, 67-71)

Pracownik ds. zarządzania kryzysowego zatrudniony do 30 czerwca 2021 r. posiadał wykształcenie wyższe z zakresu bezpieczeństwa narodowego w specjalności bezpieczeństwo lokalne oraz ukończył m.in. szkolenie ochrony ludności i obrony cywilnej w województwie, powiecie i gminie (w 2018 r.), kurs w zakresie przygotowań obronnych w administracji publicznej i przedsiębiorstwach (w 2019 r.) oraz szkolenie doskonalące dla pracowników realizujących zadania z zakresu obrony cywilnej i spraw obronnych w jednostkach samorządu terytorialnego województwa opolskiego (w 2019 r.). Pracownik zatrudniony od 1 lipca 2021 r. posiadał wykształcenie wyższe w zakresie prawno-administracyjnej ochrony porządku publicznego – nie uczestniczył jednak w kursach lub szkoleniach z zakresu zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 61-66, 72-88)

¹¹ Dalej: Wydział ds. zarządzania kryzysowego. Wcześniej w strukturze Urzędu funkcjonował Wydział Zarządzania Kryzysowego, Bezpieczeństwa Mieszkańców, Ochrony Środowiska i Rolnictwa.

¹² Wprowadzonego zarządzeniem nr 225/2019 z 29 listopada 2019 r. Burmistrza w sprawie ustalenia zakresu działania wydziałów i innych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Otmuchów.

¹³ Według zakresu działania wydziałów i innych komórek organizacyjnych Urzędu Miasta i Gminy Otmuchów wprowadzonego zarządzeniem Burmistrza nr 98/2020 z 1 czerwca 2020 r. oraz według regulaminu organizacyjnego wprowadzonego zarządzeniem nr 35/2021 z 22 lutego 2021 r., zarządzeniem nr 238/2021 z 26 listopada 2021 r. oraz zarządzeniem nr 265/2021 z 20 grudnia 2021 r.

¹⁴ Do 30 czerwca 2021 r. za zarządzanie kryzysowe odpowiedzialny był pracownik zajmujący stanowisko podinspektora, a od 1 lipca 2021 r. – pracownik zajmujący stanowisko pomocy administracyjnej.

Sekretarz wyjaśnił, że w okresie objętym kontrolą pracownicy odpowiedzialni za zadania z zakresu zarządzania kryzysowego nie uczestniczyli w szkoleniach i ćwiczeniach w tym zakresie z uwagi na pandemię COVID.

(akta kontroli str. 637)

Zgodnie z GPZK monitorowanie zagrożeń odbywało się poprzez analizę tematycznych stron internetowych, prowadzenie wizji lokalnych w terenie oraz powiadomienia telefoniczne z Powiatowego lub z Wojewódzkiego Centrum Zarządzania Kryzysowego, Państwowej Straży Pożarnej i Powiatowego Stanowiska Kierowania. W odniesieniu do zadań określonych w art. 19 ust. 2 pkt 1 oraz w art. 5 ust. 2 pkt 2 ustawy o zarządzaniu kryzysowym¹⁵, Sekretarz wyjaśnił, że *Burmistrz osobiście codziennie monitoruje teren Gminy, na bieżąco przyjmuje alerty pogodowe i inne dot. zagrożeń kryzysowych. Jest w stałym kontakcie z pracownikami Wydziału Zarządzania Kryzysowego oraz z Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Nysie. Źródłem informacji o zagrożeniach na terenie Gminy Otmuchów były również powiadomienia otrzymywane za pośrednictwem aplikacji aplikację e-remiza.*

(akta kontroli str. 378, 609, 628, 656-666, 739-806)

Sekretarz wyjaśnił, że *monitoring działań dotyczących zarządzania kryzysowego pod kątem osiągniętych rezultatów i ich przebiegu był prowadzony na bieżąco. Nie dotyczyło to zagrożeń hybrydowych, gdyż takich nie odnotowano. Uzupełniano natomiast sprzęt i wyposażenie OSP oraz służb gminnych, a także aktualizowano bazy danych zwłaszcza telefoniczne, posiadaczy sprzętu i materiałów niezbędnych do prowadzenia działań ratowniczych.*

(akta kontroli str. 220-235, 628, 631)

W Urzędzie nie dokumentowano wyników monitoringu działań dotyczących zarządzania kryzysowego, tj. zidentyfikowanych trudności i problemów systemowych w obszarze zarządzania kryzysowego. Sekretarz w powyższej sprawie wyjaśnił, że *zidentyfikowane problemy przedstawiano na szkoleniach w starostwie i województwie oraz w czasie kursu obronnego w Akademii Sztuki Wojennej. Wielokrotnie podnoszono na szczeblu powiatu i województwa kwestie oznaczenia (umundurowania) osób zajmujących się ZK. Do tej pory osoba taka występuje jako "cywil" nierozpoznawalny przez służby ratownicze i porządkowe co znacznie utrudnia działania w terenie i skuteczną współpracę. Osoby takie powinny być intensywnie szkolone przez służby wojewody, PSP, Policji SG i innych, których wiedza jest potrzebna przy działaniach. Brakuje skutecznego (stosowalnego) systemu łączności, który by obejmował wszystkie służby działające przy zdarzeniu od najniższego szczebla. (...) GPZK także opracowują w całości pracownicy „cywilni” ZK, którzy nie mają wiedzy z zakresu epidemiologii, katastrof budowlanych i drogowych, pożarów, chorób zwierząt itd. Otrzymujemy do GPZK wytyczne, które określają czcionkę, akapity itd. i jakie zagrożenia ująć. Wielokrotnie zgłaszaliśmy szczeblom wyższym, że jest potrzeba, aby fachowcy z konkretnych dziedzin opracowali procedury reagowania na sytuacje kryzysowe a my je dostosujemy do realiów gminy. (...) Ponadto wskazał na niespójne przepisy o zarządzaniu kryzysowym oraz o ochronie przeciwpożarowej dotyczące podmiotów zobowiązanych do podjęcia działań, problemy w zakresie utrzymania urządzeń melioracyjnych, czy też kwestie przygotowania się mieszkańców do reagowania na sytuacje kryzysowe, możliwe do opanowania we własnym zakresie – w tym zakresie uznał za uzasadnione prowadzenie akcji edukacyjnej, wskazującej na zasadność*

¹⁵ Obejmujących m.in. kierowanie monitorowaniem, planowaniem, reagowaniem i usuwaniem skutków zagrożeń na terenie gminy.

zwracania się do organów władzy publicznej o pomoc w tych sytuacjach, w których samodzielnie brak jest możliwości opanowania sytuacji.

(akta kontroli str. 631-632)

W okresie objętym kontrolą z uwagi na brak takich potrzeb nie dokonywano analizy obowiązujących regulacji wewnętrznych, tj. regulaminu organizacyjnego, zakresów obowiązków pracowników oraz trybu działania GZZK.

(akta kontroli str. 628)

Sekretarz wyjaśnił: *Analizując art. 3 pkt 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym uważam, że nie jest on ani precyzyjny, ani jednoznaczny i chyba nie może być taki ze względu ma nieskończoną ilość możliwych kombinacji, które tworzą sytuację kryzysową.* Ponadto wskazał na trudne do zdefiniowania, niejednoznaczne pojęcia wykorzystywane w definicji sytuacji kryzysowej, takie jak mienie w znacznych rozmiarach, czy znaczne ograniczenia w działaniu organów administracji publicznej.

(akta kontroli str. 50)

1.2. W Urzędzie przeprowadzono analizę pod kątem określenia potrzeb kadrowych m.in. na wypadek ogłoszenia mobilizacji w zakresie wszystkich świadczeń, w wyniku czego opracowano *Regulamin organizacyjny na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny*¹⁶. Na dzień rozpoczęcia kontroli NIK, tj. 4 lipca 2022 r. wyłączeniu z pełnienia służby wojskowej podlegały trzy osoby z uwagi na zajmowane stanowiska organów administracji publicznej¹⁷ oraz jedna osoba, w przypadku której powołanie do czynnej służby wojskowej groziłoby zaprzestaniem lub poważnym zakłóceniem pracy Urzędu. Złożone 16 maja 2011 r. oraz 12 sierpnia 2019 r. wnioski w sprawie reklamowania sześciu osób¹⁸ zostały rozpatrzone pozytywnie przez Komendanta Wojskowej Komendy Uzupelnień w Brzegu. Pracownik zajmujący się sprawami dot. zarządzania kryzysowego nie podlegał służbie wojskowej gdyż, jak wskazał Sekretarz, należał do rezerwy kadrowej Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Do dnia zakończenia kontroli NIK, tj. 10 listopada 2022 r., liczba ww. osób nie uległa zmianie.

(akta kontroli str. 89-91, 124-138, 629, 633, 738)

1.3. Zarządzeniem nr 80/2018 z 17 maja 2018 r. Burmistrz powołał GZZK, w skład którego weszli: a/ Burmistrz jako Przewodniczący, b/ Sekretarz jako Zastępca Przewodniczącego, c/ kierownik wydziału właściwego ds. organizacyjnych, d/ Komendant Gminny Ochotniczej Straży Pożarnej oraz e/ Kierownik Gospodarstwa Komunalnego w Otmuchowie. W ww. zarządzeniu wskazano m.in., że posiedzenia planowe zespołu zwoływane powinny być co najmniej raz na pół roku lub częściej, jeżeli zaistniałaby taka potrzeba. Obsługę kancelaryjno-biurową zapewniać miał wydział ds. zarządzania kryzysowego.

(akta kontroli str. 94-96)

W latach 2020-2022 (I półrocze) GZZK zebrał się sześć razy¹⁹. Podczas posiedzeń omawiano sytuacje związane występującymi i potencjalnymi zagrożeniami ujętymi w GPZK, tj. 1/ intensywnymi opadami deszczu 19-21 czerwca 2020 r., 2 lipca 2020 r. oraz 1 września 2020 r., 2/ kwestie związane z koniecznością uruchomienia punktu szczepień powszechnych, 3/ zimowym utrzymaniem dróg oraz 4/ koniecznością wymiany zbiorników w ujęciu wodnym w Rysiowicach w związku z jego uszkodzeniem i przenikaniem zanieczyszczeń do uzdatnionej wody.

¹⁶ Wprowadzony zarządzeniem Burmistrza nr 121/2019 z 14 czerwca 2019 r.

¹⁷ Burmistrz, Skarbnik oraz Sekretarz.

¹⁸ We wniosku z 14 czerwca 2019 r. przedłożonego w Wojskowej Komendzie Uzupelnień w Brzegu 12 sierpnia 2019 r. ujęto również pracownika ds. zarządzania kryzysowego, który pracował w Urzędzie do 30 czerwca 2021 r.) oraz trzech pracowników, którzy rozwiązali stosunek pracy przed 1 stycznia 2020 r.

¹⁹ 23 czerwca 2020 r., 3 lipca 2020 r., 2 września 2020 r., 15 kwietnia 2021 r., 3 grudnia 2021 r. i 10 czerwca 2022 r.

Wszystkie zagrożenia będące przedmiotem prac GZZK były uwzględnione w GPZK i żadne z nich nie było związane z działaniami (zagroženiami) hybrydowymi. Na posiedzeniach GZZK nie sformułowano wniosków w zakresie wykonania, zmiany lub zaniechania działań dotyczących zagrożeń zarówno ujętych jak i nieujętych w GPZK. W okresie tym do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego w Nysie przekazano osiem informacji i meldunków dobowych dotyczących zdarzeń o charakterze kryzysowym mających miejsce na terenie Gminy Otmuchów, co szczegółowo opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego.

(akta kontroli str. 97-117)

1.4. Burmistrz nie utworzył gminnego centrum zarządzania kryzysowego. Realizacja zadania dotyczącego całodobowego alarmowania członków GZZK była zapewniona m.in. poprzez przekazanie danych teleadresowych Burmistrza i Sekretarza do Wojewódzkiego i do Powiatowego Centrum Zarządzania Kryzysowego za pomocą systemu Arcus 2005. W przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej alarmowani byli pozostali członkowie GZZK, a w razie konieczności zapewnienia przepływu informacji oraz dokumentowania prowadzonych czynności powoływany mógł być stały dyżur przy Burmistrzu, którego siedziba znajdowała się w sekretariacie Urzędu²⁰. Powołany pracownik na bieżąco koordynował prace GZZK z podmiotami wojewódzkimi i powiatowymi oraz w razie konieczności z ościennymi gminami, a przede wszystkim z instytucjami prowadzącymi akcje ratownicze.

(akta kontroli str. 684-685, 692)

1.5. Zgodnie z postanowieniami GPZK łączność w czasie zdarzeń kryzysowych odbywać się miała drogą telefonii stacjonarnej i GSM (komórkowa), radiową w sieci Wojewody, Państwowej Straży Pożarnej oraz przez sieć internetową (VOIP, e-mail i strony www, media społecznościowe). W przypadku braku zasilania w energię elektryczną do wykorzystania pozostawała łączność radiowa i kurierzy (łącznicy). Zgodnie ze schematem łączności w czasie działań zarządzania kryzysowego, bezpośrednia wymiana informacji następowała pomiędzy Burmistrzem (GZZK) a Starostą Nyskim (Powiatowym Centrum Zarządzania Kryzysowego w Nysie) oraz Komendantem Gminnym Ochotniczej Straży Pożarnej, Komisariatem Policji, podmiotami leczniczymi oraz Systemem Ratownictwa Medycznego. Burmistrz nie określał innych zasad przekazywania informacji o zdarzeniach i zagrożeniach osobom na kluczowych stanowiskach.

(akta kontroli str. 377, 608-609, 637)

Burmistrz, Sekretarz, Komendant OSP oraz pracownik wydziału ds. zarządzania kryzysowego posiadali również dostęp do systemu wspomagającego działania ratownicze OSP – *mobilna e-remiza*, umożliwiającego przekazywanie ww. osobom informacji o rodzaju zdarzenia, lokalizacji wraz z krótkim opisem zdarzenia (w formie komunikatu aplikacji lub w formie SMS). System pozwalał również na potwierdzenie lub odrzucenie udziału w danym zdarzeniu oraz automatyczne wykonywanie połączeń telefonicznych, przy czym odebranie telefonu traktowane było jako potwierdzenie udziału.

(akta kontroli str. 656-666)

Alarmowanie i wczesne ostrzeganie ludności zapewnione były poprzez systemy alarmowe znajdujące się w zasobach Urzędu i Ochotniczych Straży Pożarnych na terenie gminy, publiczny radiowęzeł, lokalne media, strony internetowe, portale społecznościowe oraz ogólnodostępną aplikację *Ostrzegátor*.

(akta kontroli str. 379, 610, 637)

²⁰ Jednym z członków GZZK jest Kierownik wydziału właściwego ds. organizacyjnych.

1.6. W latach 2020-2022 Burmistrz nie zarządzał, nie organizował ani też nie prowadził szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, co opisano w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*. W dniu 21 kwietnia 2022 r. Sekretarz i pracownik zajmujący się zarządzaniem kryzysowym wzięli udział w treningu decyzyjnym SWEA-22, który przeprowadzony był przez Starostwo Powiatowe w Nysie.

(akta kontroli str. 637)

1.7. Sekretarz wyjaśnił, że zadania wymienione w artykule 61 (a) Protokołów Dodatkowych²¹, mające na celu ochronę ludności cywilnej przed niebezpieczeństwami wynikającymi z działań zbrojnych lub klęsk żywiołowych, i przewyższanie ich bezpośrednich następstw, jak też zapewnienie warunków koniecznych do przetrwania są realizowane w ramach zarządzania kryzysowego, gdyż są tożsame. Do rozpoczęcia kontroli NIK, tj. 4 lipca 2022 r., Burmistrz nie otrzymywał wytycznych lub zaleceń dotyczących tego obszaru od Starosty Nyskiego, Wojewody Opolskiego lub Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji. Gmina Otmuchów posiadała magazyn obrony cywilnej zlokalizowany w Otmuchowie przy ul. Grodkowskiej 2, który – zgodnie z wyjaśnieniem Sekretarza – utrzymywany jest w niezmienionej formie po wejściu w życie 23 kwietnia 2022 r. ustawy z dnia 11 marca 2022 r. o obronie Ojczyzny²².

(akta kontroli str. 638)

1.8. W latach 2020-2022 (do 30 września) wydatki związane z zarządzaniem kryzysowym wyniosły odpowiednio 146,7 tys. zł, 36,3 tys. zł oraz 37,5 tys. zł. Wydatki te poniesiono m.in. na zaopatrzenie magazynu obrony cywilnej i zarządzania kryzysowego, koszty związane z prowadzeniem działań dotyczących COVID-19, usuwania skutków powstałych zdarzeń kryzysowych oraz na naprawę urządzeń wpływających na bezpieczeństwo mieszkańców.

(akta kontroli str. 638-655)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W latach 2020-2022 (I półrocze) Burmistrz nie zarządzał, nie organizował i nie prowadził szkoleń, ćwiczeń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego, w związku z czym nie wypełnił obowiązku wynikającego z art. 19 ust. 2 pkt 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

Sekretarz wyjaśnił, że w związku z panującą sytuacją pandemiczną wzięto jedynie udział w jednym treningu decyzyjnym zorganizowanym przez Starostwo Powiatowe w Nysie 21 kwietnia 2022 r.

(akta kontroli str. 637)

2. Do Wojskowego Komendanta Uzupelnień w Brzegu nie zostało skierowane zawiadomienie o ustaniu przyczyn reklamowania czterech pracowników kontrolowanej jednostki, którzy zostali reklamowani na podstawie wniosków Burmistrza z 10 kwietnia 2010 r. oraz z 14 czerwca 2019 r.

W myśl § 14 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 21 września 2004 r. w sprawie reklamowania od obowiązku pełnienia czynnej służby wojskowej w razie ogłoszenia mobilizacji i w czasie wojny²³, organy dokonujące zawiadomienia o osobach podlegających reklamowaniu z urzędu oraz organy wnoszące

²¹ Protokoły Dodatkowe do Konwencji genewskich z 12 sierpnia 1949 r. dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół I) oraz dotyczący ochrony ofiar międzynarodowych konfliktów zbrojnych (Protokół II), sporządzone w Genewie dnia 8 czerwca 1977 r. (Dz. U. z 1992 r. Nr 41, poz. 175, ze zm.).

²² Dz. U. poz. 655, ze zm.

²³ Dz. U. z 2004 r. Nr 210, poz. 2136, ze zm.

o reklamowanie na wniosek zawiadamiają niezwłocznie wojskowego komendanta uzupełnień o ustaniu przyczyn reklamowania. Jak ustalono, czterech z sześciu pracowników reklamowanych na podstawie wniosków Burmistrza z 10 kwietnia 2010 r. oraz z 14 czerwca 2019 r. zakończyło zatrudnienie odpowiednio 30 czerwca 2021 r., 30 września 2019 r. oraz 31 grudnia 2011 r. Pomimo tego, do 26 października 2022 r. nie zawiadomiono właściwego Wojskowego Komendanta Uzupełnień o ustaniu przyczyn reklamowania tych osób.

Sekretarz wyjaśnił, że zawiadomienia nie były wysłane ze względu na inną interpretację przepisów ustawy o powszechnym obowiązku obrony Rzeczypospolitej Polskiej, a dokładnie art. 116 ust. 9 „w przypadku ustania przyczyn reklamowania, wygasa ono z mocy prawa.” Po konsultacji z pracownikiem WKU w Brzegu (...) 24.10.2022 r. zostało ustalone, że nie ma wskazanego konkretnego terminu przesłania zawiadomienia. Jeżeli nie zostało przesłane niezwłocznie można tego dokonać w późniejszym terminie, dlatego też rzeczzone zawiadomienie zostanie sporządzone w najbliższym czasie i przesłane do właściwej komórki WKU w Brzegu. Stosowne zawiadomienie wysłano 2 listopada 2022 r.

(akta kontroli str. 89-93)

OCENA CZĄSTKOWA

W strukturze Urzędu wyodrębniono komórkę organizacyjną, która odpowiadała m.in. za realizację zadań z zakresu zarządzania kryzysowego oraz opracowano regulamin organizacyjny na czas zewnętrznego zagrożenia bezpieczeństwa państwa i wojny. W latach 2020-2022 (I półrocze) Burmistrz nie organizował oraz nie prowadził szkoleń i treningów z zakresu zarządzania kryzysowego. Nie zapewnił też skierowania do Wojskowego Komendanta Uzupełnień w Brzegu informacji o ustaniu przyczyn reklamowania od służby wojskowej czterech pracowników.

OBSZAR

2. Prawdliwość i rzetelność realizacji zadań związanych z opracowywaniem oraz wdrażaniem dokumentacji o charakterze planistycznym i strategicznym

Opis stanu faktycznego

2.1. Za opracowanie GPZK odpowiedzialny był pracownik ds. zarządzania kryzysowego oraz Sekretarz, który kierował wydziałem ds. zarządzania kryzysowego. Zgodnie z informacją Starosty Nyskiego uzyskaną w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, Gmina Otmuchów sporządziła GPZK z 2017 r. i z 2020 r. według zaleceń Starosty. Do 17 października 2022 r. Starosta Nyski nie wydawał innych zaleceń w tym zakresie. GPZK z 2017 r. został pozytywnie zaopiniowany przez GZZK na posiedzeniu 28 grudnia 2017 r., co wypełniało wymóg wynikający z art. 14 ust. 8 pkt 4 w związku z art. 19 ust. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym. GPZK z 2020 r. nie został zaopiniowany przez ww. Zespół oraz nie został uzgodniony z kierownikami jednostek organizacyjnych planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

(akta kontroli str. 51-88, 669, 681, 712)

W GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie uwzględniono zagrożeń wynikających z działań hybrydowych, pomimo że takie zagrożenia ujęto w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego 2017 oraz w Krajowym Planie Zarządzania Kryzysowego Aktualizacja 2020. W sprawie braku ujęcia zagrożeń hybrydowych w GPZK z 2017 r. oraz 2020 r. Sekretarz wyjaśnił, że w opracowanych aktualizacjach (...) nie ujęto zagrożeń działań hybrydowych z uwagi na brak ich ujęcia i wyszczególnienia w załączniku do zarządzenia nr 23/2017 Starosty Nyskiego z 5 września 2017 r. „Zalecenia do Gminnych Planów Zarządzania Kryzysowego”. Ponadto wskazał na podział kompetencji w zakresie reagowania na sytuacje kryzysowe pomiędzy różnymi

organami władzy, wyjaśniając przykładowo, że dla gminy nie ma znaczenia przyczyna przerwy w zasilaniu, a jej zadaniem jest jego przywrócenie.

(akta kontroli str. 160-398, 400-625, 708-710)

Pismem z 8 października 2018 r.²⁴ Starosta Nyski poinformował Burmistrza, że po merytorycznej i formalnej analizie pod kątem spełniania wymogów określonych w art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz określonych zarządzeniem Starosty Nyskiego, zatwierdził zaktualizowany GPZK z 2017 r. W ocenie Starosty Nyskiego w planie tym ujęto realne zagrożenia gminy i przedstawiono ich charakterystykę, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego opracowano w formie siatki bezpieczeństwa, wskazano podmioty wiodące i współpracujące w każdej fazie zarządzania kryzysowego, a procedury reagowania kryzysowego sporządzono odrębnie dla każdego zagrożenia. Ponadto wskazano, że współdziałanie między siłami uczestniczącymi w realizacji przedsięwzięć planowanych na wypadek sytuacji kryzysowych ściśle powiązано z siatką bezpieczeństwa, załączniki funkcjonalne opracowano zgodnie z aktami wyższego rzędu i prawa miejscowego oraz powiązано ze specjalistycznymi planami funkcjonującymi w gminie.

(akta kontroli str. 159)

Starosta Nyski przedstawił tożsamą ocenę w odniesieniu do zaktualizowanego GPZK z 2020 r. Informacja o zatwierdzeniu tego planu 23 października 2020 r. wpłynęła do kontrolowanej jednostki dopiero w trakcie kontroli NIK, tj. 6 lipca 2022 r. Starosta Nyski poinformował w trybie art. 29 ust. 1 pkt 2 lit. f ustawy o NIK, że *opóźnienie w przekazaniu pisma informującego o zatwierdzeniu GPZK z 2020 r. wynikało z natłoku prac związanych z okresem pandemicznym, dlatego wszelkie sprawy planistyczne zeszyły na dalszy plan*. Wprowadzone w GPZK z 2020 r. modyfikacje dotyczyły zmiany nazewnictwa prawdopodobieństwa wystąpienia poszczególnych zagrożeń²⁵, uzupełnienie opisu zagrożeń nr 5, 8 i 9.5. oraz uzupełnienia planu o zadania określane działaniami krótkoterminowymi. Sekretarz wyjaśnił, że *zmian dokonano m.in. z uwagi na pomyłkę w nazewnictwie (użyto skali ze skutków a nie z prawdopodobieństw wystąpienia) oraz z uzgodnień telefonicznych z merytorycznym pracownikiem Starostwa Powiatowego w Nysie*.

(akta kontroli str. 190-211, 220, 399, 414-435, 445-458, 689, 693, 712)

Od zatwierdzenia GPZK z 2017 r., tj. od 8 października 2018 r., plan ten zmodyfikowano dwukrotnie, tj. 1 lipca 2021 r. z uwagi na zmianę posiadanego sprzętu i środków, danych teleadresowych i osobowych (zmiana osoby ds. zarządzania kryzysowego) oraz 16 marca 2022 r. z uwagi na wymianę radiostacji. GPZK z 2020 r. nie został zmodyfikowany w związku z ww. zmianami. Sekretarz wyjaśnił, że *zatwierdzenie i uzgodnienia GPZK wpłynęło ze Starostwa 6 lipca 2022 r., dlatego cały czas pracowano na aktualizowanym planie z 2017 r.* Jak wyjaśnił Sekretarz, *nie informowano Starosty o zmianach teleadresowych w GPZK z 2017 r. z uwagi na fakt, że dane te dotyczą instytucji i są powszechnie znane. Dane teleadresowe dot. pracowników Urzędu zaktualizowano również w systemie ARCUS 2005, do których dostęp ma Starosta Nyski i które są mu systematycznie przesyłane. Natomiast wymiana radiostacji analogowej na cyfrową prowadzona była przez Urząd Wojewódzki w ramach wymiany sprzętu w samorządach województwa*

²⁴ Pismo wpłynęło do Urzędu 7 listopada 2018 r.

²⁵ Zagrożenie: nr 1 z prawdopodobnego na średnie; nr 2 z możliwego na średnie; nr 3 z prawdopodobnego na średnie; nr 4 z możliwego na małe; nr 5 z możliwego na duże; nr 6 z rzadkiego na średnie; nr 7 z rzadkiego na małe; nr 8 z rzadkiego na duże; nr 9.1 z rzadkiego na średnie; nr 9.2 z rzadkiego na małe; nr 9.3 z rzadkiego na małe; nr 9.4 z rzadkiego na małe; nr 9.5 z rzadkiego na duże; nr 10.1 z rzadkiego na małe nr 10.2 z możliwego na średnie; nr 11 z możliwego na średnie; nr 12 z rzadkiego na małe; nr 13 z rzadkiego na średnie; nr 14 z możliwego na średnie; nr 15 z rzadkiego na małe.

opolskiego, w czym Starostwo uczestniczyło aktywnie. Ponadto Starostwo prowadzi regularne testy łączności radiowej na nowym sprzęcie.

(akta kontroli str. 185, 220-221, 224-235, 238, 333, 337, 690-692)

W wyniku kontroli stwierdzono, że GPZK z 2017 i 2020 r. nie zawierały niektórych elementów określonych w przepisach ustawy o zarządzaniu kryzysowym, jak i nie uwzględniały niektórych zaleceń Starosty Nyskiego²⁶, co opisano w dalszej części wystąpienia pokontrolnego w sekcji *Stwierdzone nieprawidłowości*.

W GPZK z 2017 r. i z 2020 r. w procedurach reagowania kryzysowego uwzględniono m.in. procedury i plany sporządzane przez inne jednostki przewidziane do realizacji przedsięwzięć w przypadku wystąpienia niektórych zagrożeń, tj. procedury zarządców dróg (krajowych, powiatowych i gminnych) w przypadku wystąpienia katastrofy, procedury PKP Polskich Linii Kolejowych S.A. w przypadku katastrof kolejowych, procedury działania Państwowej Straży Pożarnej, planu ewakuacji (przyjęcia) ludności, zwierząt i mienia II stopnia na wypadek masowego zagrożenia, planu przygotowania podmiotów leczniczych Gminy Otmuchów na potrzeby obronne państwa, planu zaopatrzenia w wodę w warunkach specjalnych oraz planu ochrony zabytków.

(akta kontroli str. 271, 274, 361, 380, 503, 506, 592, 611, 731-732)

2.2. W GPZK z 2017 r. i 2020 r. wskazano, że zagrożenie powodziowe występuje: a/ w każdej miejscowości²⁷ bez względu na to czy istnieją tam ciek wodny; b/ ze względu na Jezioro Nyskie²⁸; c/ we wszystkich miejscowościach gminy ze względu na nadzwyczajne zjawiska pogodowe. Wskazano również, że potencjalne zagrożenie stanowi także zbiornik otmuchowski, którego uszkodzenie spowoduje katastrofalne zatopienia w dolinie rzeki Nysy Kłodzkiej obejmujące Otmuchów, Śliwice i Wójcice. W szczegółowej charakterystyce zagrożenia powodzią przedstawiono również po trzy scenariusze powodziowe dla rzek Widna i Świdna, ciek wodny Przedpolna oraz dla Jeziora Otmuchowskiego, ze wskazaniem rejonów najbardziej zagrożonych i koniecznych działań. Zapisy te były spójne z planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla regionu wodnego Środkowej Odry ujętym w rozporządzeniu w sprawie ryzyka powodziowego dla obszaru dorzecza Odry. Poziom ryzyka powodziowego określono na prawdopodobne w GPZK z 2017 r. oraz na średnie w GPZK z 2020 r., co było spójne z umiarkowanym poziomem ryzyka określonym w ww. rozporządzeniu dla Gminy Otmuchów w ujęciu zlewniowym.

(akta kontroli str. 190-191, 414-415, 816-87)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. W kontrolowanej jednostce nie zostały podjęte działania zmierzające do niezwłocznego wprowadzenia do stosowania GPZK z 2020 r., co wynikało z braku monitorowania faktu zatwierdzenia tego dokumentu przez Starostę Nyskiego.

Pomimo że na przełomie lipca i sierpnia 2020 r.²⁹ przekazano do Starostwa Powiatowego w Nysie GPZK z 2020 r. celem jego zatwierdzenia, to do rozpoczęcia kontroli NIK, tj. 4 lipca 2022 r. nie uzyskano informacji na temat tego - czy Starosta

²⁶ W planie głównym zawierającym zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa nie ujęto niektórych zagrożeń wynikających z procedur realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związanych z ochroną infrastruktury krytycznej; map przedstawiających obszar geograficzny objęty zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem różnych scenariuszy zdarzeń oraz map lub opisów przedstawiających potencjalnie negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę w przypadku map ryzyka, opinii GZZK do GPZK z 2020 r., uzgodnień GPZK z 2020 r.

²⁷ Tj. w Jasienicy, Krakówkowicach, Broniszowicach, Kałkowie, Śliwicach, Mesznie i Ratnowicach.

²⁸ Tj. w Otmuchowie, Śliwicach, Zwierzyńcu i Wierzbnie.

²⁹ Dokładnej daty przekazania GPZK z 2020 r. nie ustalono z uwagi na brak dokumentacji potwierdzającej.

Nyski zgodnie z art. 17 ust. 2 pkt 2 lit. d ustawy o zarządzaniu kryzysowym zatwierdził ten plan. Informację o zatwierdzeniu GPZK z 2020 r. 23 października 2020 r. pozyskano dopiero 6 lipca 2022 r.

Sekretarz wyjaśnił: Pismo znak BS.I.5530.15.2020.MS z 23.10.2020 r. – otrzymano 6.07.2022 r. Z pisma wynika, że Starosta Nyski zatwierdził GPZK 23.10.2020 r. Do 6.07.2022 r. brak było informacji o zatwierdzeniu planu i jego uzgodnieniach oraz przedmiotowego pisma. Z przekazanych informacji przez poprzedniego pracownika zajmującego się w UMiG zarządzaniem kryzysowym monitorował on telefonicznie merytorycznego pracownika SP w Nysie o uzgodnienia i zatwierdzenie planu (brak dokumentacji) i nie było żadnych informacji o konieczności wprowadzenia zmian w planie. Uznaliśmy zatem, że plan jest opracowany właściwie i można go stosować. Przy przekazaniu stanowiska poprzednik poinformował obecnego pracownika ZK, że ma czekać na uzgodnienia i zatwierdzenie planu przez Starostwo Powiatowe w Nysie. Nadmienić należy, że w przedmiotowym okresie z uwagi na pandemię COVID-19 (organizacja punktów szczepień powszechnych przeciwko COVID-19, transportu do punktu szczepień), a następnie wojna na Ukrainie i organizacja pomocy uchodźcom były priorytetowymi zadaniami z zakresu zarządzania kryzysowego w Gminie Otmuchów).

(akta kontroli str. 399, 686, 696)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w powyższych wyjaśnieniach. Zaniechanie podjęcia działań w celu uzyskania informacji o zatwierdzeniu GPZK z 2020 r. przez Starostę Nyskiego skutkowało korzystaniem z nieaktualnego GPZK z 2017 r., co potwierdzono chociażby w wyjaśnieniach z 24 października 2022 r. Zaznaczyć przy tym należy, że po przedłożeniu Staroście Nyskiemu GPZK z 2020 r. celem jego zatwierdzenia, dwukrotnie zmodyfikowano GPZK z 2017 r., tj. 1 lipca 2021 r. oraz 16 marca 2022 r. z uwagi na zmianę posiadanego sprzętu i środków, danych teled adresowych i osobowych, nie dokonując jednocześnie odpowiednich zmian w GPZK z 2020 r.

(akta kontroli str. 185, 220-221, 224-235, 238, 333, 337, 410, 442-444, 459-460, 471, 690)

2. Wbrew postanowieniom wynikającym z art. 5 ust. 3 ustawy o zarządzaniu kryzysowym nie został zachowany dwuletni cykl planowania GPZK. W świetle ww. przepisu, plany zarządzania kryzysowego podlegają systematycznej aktualizacji, a cykl planowania nie może być dłuższy niż dwa lata.

Jak ustalono, GPZK z 2017 r. sporządzono 27 grudnia 2017 r., który został następnie zatwierdzony przez Starostę Nyskiego 8 października 2018 r., a kolejny plan sporządzono dopiero 3 czerwca 2020 r. i został on zatwierdzony przez Starostę 23 października 2020 r. Zaznaczyć przy tym należy, że do zakończenia kontroli NIK, tj. 10 listopada 2022 r. nie aktualizowano GPZK z 2020 r. pomimo upływu dwuletniego okresu planowania. Sekretarz wyjaśnił: *Wynikało to z faktu, że do opracowania GPZK na rok 2018 wytyczne ze Starostwa Nyskiego wpłynęły już w 2017 r. i plan był już wtedy opracowany i przygotowany. Natomiast do planu opracowanego w 2020 r. wytycznych nie otrzymano, dlatego był opracowany w 2020 r. Jeżeli chodzi o aktualizację GPZK w 2022 r. również do dnia dzisiejszego nie otrzymano wytycznych do planów, niemniej jednak Plan ten jest w opracowaniu i na ukończeniu. Opóźnienie opracowania planu wynikające z cyklu dwuletniego zgodnie z art. 5 ust. 4, wynika z sytuacji geopolitycznej, jaka zaistniała w br., a co się z tym wiąże z nawałem innych zadań zleczanych na samorządy do wykonania.*

(akta kontroli str. 159-160, 400, 818)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, że brak zaleceń Starosty Nyskiego nie zwalnia z realizacji obowiązku określonego w ww. przepisach ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

3. GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie został zamieszczony na stronie internetowej Urzędu. Nie przekazano też do Starostwa Powiatowego w Nysie wersji elektronicznej tych planów na płycie CD/DVD, co było niezgodne z zaleceniami Starosty Nyskiego (część III ust. 2). W świetle zaleceń Starosty, po zatwierdzeniu GPZK, do Starostwa Powiatowego w Nysie należało dostarczyć wersję elektroniczną tego dokumentu na płycie CD/DVD, w formacie wykorzystywanym przez Microsoft Word, a następnie niezwłocznie umieścić plan na stronie internetowej Urzędu (wyłączając z planu kwestie związane z organizacją łączności – tabele częstotliwości i wykazy kryptonimów).

(akta kontroli str. 150, 689-690)

Sekretarz wyjaśnił, że *GPZK z 2020 r. przekazano do Starostwa Powiatowego w Nysie na przenośnym nośniku PENDRIVE bez pobrania dokumentu potwierdzającego złożenie, natomiast w 2018 r. GPZK z 2017 r. przekazano drogą elektroniczną jak wynika z rozdzielnika. GPZK są umieszczane na stronie internetowej GZZK³⁰.*

(akta kontroli str. 689-690, 694)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień NIK zauważa, że Starosta Nyski nie przewidział żadnej innej formy złożenia wersji elektronicznej zatwierdzonego planu. Zaznaczyć przy tym należy, że ww. organ wskazał na dwa etapy aktualizacji i zatwierdzania planu, tj. przedłożenie planu do zatwierdzenia oraz dostarczenie wersji elektronicznej zatwierdzonego planu (część III zaleceń). W świetle powyższego przedłożenie planu do zatwierdzenia nie wypełniało obowiązku przedłożenia tego planu w wersji elektronicznej po jego zatwierdzeniu przez Starostę. Ponadto w zaleceniach jednoznacznie wskazano również stronę internetową, na której powinien być zamieszczony GPZK. Zdaniem NIK umieszczenie linka przekierowującego do strony innej niż Urzędu nie wypełniało obowiązku określonego przez Starostę.

4. GPZK z 2020 r. nie został zaopiniowany przez GZZK, co naruszało wymóg wynikający z art. 14 ust. 8 pkt 4 w związku z art. 19 ust. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz z zaleceń Starosty Nyskiego. W świetle przywołanych przepisów GZZK wykonuje na obszarze gminy zadania przewidziane dla zespołu wojewódzkiego, w szczególności opiniuje gminny plan zarządzania kryzysowego. Z wydanych przez Starostę Nyskiego zaleceń wynikało natomiast, że opinia taka powinna znajdować się we wstępie gminnego planu zarządzania kryzysowego (część I ust. 13 i 14).

Sekretarz wyjaśnił, że *opinia miała być wydana po uzgodnieniu planu przez Starostę.*

(akta kontroli str. 140, 690)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w wyjaśnieniach. Z przywołanych przepisów oraz zaleceń Starosty jednoznacznie wynika, iż opinia GZZK powinna znajdować się w GPZK przedkładanym do zatwierdzenia.

5. GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie został uzgodniony z niektórymi kierownikami jednostek organizacyjnych, planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć, co stanowiło naruszenie wymogów wynikających z art. 5 ust. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz zaleceń Starosty. Zgodnie z tym przepisem, plany zarządzania kryzysowego uzgadnia się z kierownikami jednostek organizacyjnych, w zakresie ich dotyczącym, planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w planie. W myśl natomiast zaleceń Starosty (część II, ust. 1 pkt 2 – *Zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego*

³⁰ <http://gczk.otmuchow.pl/index.php/pliki-do-pobrania/category/3-zarzadzanie-kryzysowe-obrona-cywilna.html>.

w formie siatki bezpieczeństwa), z podmiotami wymienionymi w siatce bezpieczeństwa podpisuje się uzgodnienia. W zaleceniach Starosta wskazał również (w części I ust. 6 i 13), że GPZK powinien zawierać arkusz uzgodnień, wraz z uzgodnieniami planu z kierownikami jednostek organizacyjnych planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć, czego potwierdzeniem miała być pieczęć na karcie uzgodnień oraz podpis złożony w obrębie tej pieczęci przez kierownika właściwej jednostki. Elektronicznie przesłany do zatwierdzenia plan powinien zawierać skan wypełnionej karty uzgodnień. Starosta dopuścił uzgodnienie planu korespondencyjnie – w takim przypadku w karcie uzgodnień należało wpisać znak i datę pisma uzgadniającego, a także imię i nazwisko oraz funkcję osoby, która podpisała ww. pismo.

(akta kontroli str. 139-140, 144)

Jak ustalono, siatka bezpieczeństwa GPZK z 2017 r. nie obejmowała ośmiu podmiotów, z którymi uzgodniono ten plan, tj. Gminy Głuchołazy, Gminy Ziębice, Powiatowego Lekarza Weterynarii w Nysie, Gminy Paczków, Domu Kultury Zamek w Otmuchowie, Gminy Kamiennik, Gminy Nysa oraz Gminy Pakosławice. Ponadto w siatce tej wymieniono osiem podmiotów, z którymi nie dokonano uzgodnień tego planu, tj. Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie; właścicieli, użytkowników i administratorów terenów oraz obiektów, Zarządu Dróg Powiatowych w Nysie, Państwowej Agencji Atomistyki, Generalnej Dyrekcji Dróg Krajowych i Autostrad, dostawców usług teleinformatycznych, dostawców i dystrybutorów energii i paliw oraz Państwowej Inspekcji Ochrony Roślin i Nasiennictwa.

(akta kontroli str. 153-159, 167-184, 214-217)

Sekretarz wyjaśnił: *Błędy wynikły z pisarskiego błędu i niedopatrzenia sporządzającego GPZK. Plany zostały uzgodnione i zatwierdzone przez Starostę Nyskiego w przedłożonej formie. Starosta Nyski nie wniósł uwag do przedłożonych planów, najprawdopodobniej uznając, że wykazane uchybienia nie mają znaczenia dla planów a następnie realizacji i działań Gminy w sytuacjach kryzysowych.*

(akta kontroli str. 734)

W przypadku GPZK z 2020 r., plan ten nie został uzgodniony z żadnym z kierowników jednostek organizacyjnych planowych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć wymienionym w siatce bezpieczeństwa. Sekretarz wyjaśnił, że *uzgodnienia GPZK z 2020 r. miały być dokonane po uzgodnieniu planu przez Starostę.*

(akta kontroli str. 139-140, 144, 407, 690)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w wyjaśnieniach. W świetle art. 19 ust. 2 pkt 1 lit. b ustawy o zarządzaniu kryzysowym, do zadań burmistrza należy m.in. opracowanie i przedkładanie staroście do zatwierdzenia gminnego planu zarządzania kryzysowego. Przedkładany do zatwierdzenia plan powinien być kompletny i spełniać wymogi określone w ww. ustawie oraz wydanych przez starostę zaleceniach.

6. W GPZK z 2017 r. i z 2020 r. mapy ryzyka nie zawierały opisów przedstawiających potencjalnie negatywne skutki oddziaływania poszczególnych zidentyfikowanych zagrożeń na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę. Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. a ustawy o zarządzaniu kryzysowym, w skład planu zarządzania kryzysowego wchodzi m.in. plan główny zawierający charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej, oraz mapy ryzyka i mapy zagrożeń. Zgodnie natomiast z art. 3 pkt 10 tej ustawy, ilekroć w tej ustawie mowa jest o mapie ryzyka – należy przez to rozumieć mapę lub opis przedstawiający potencjalnie negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę.

W wyniku analizy GPZK z 2017 r. i z 2020 r. stwierdzono, że szczegółowe charakterystyki poszczególnych zagrożeń gminy nie zawierały opisów przedstawiających potencjalnie negatywne skutki oddziaływania tych zagrożeń na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę.

(akta kontroli str. 190-212, 414-436)

Sekretarz wyjaśnił, że *punkt pierwszy planu głównego zawiera charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz mapę ryzyka. Zgodnie z zaleceniami Starosty Nyskiego do gminnych planów zarządzania kryzysowego rozdział II ust. 1 pkt a „Mapa ryzyka – rozumiana jest jako topograficzna (elektroniczna) lub opis. Opis przedstawia potencjalne negatywne skutki oddziaływania zagrożenia na ludzi, środowisko, mienie i infrastrukturę oraz obrazuje wpływ danego zagrożenia na otoczenie. Dotyczy to także zagrożeń, które mogą wystąpić łącznie lub jako skutek danej sytuacji kryzysowej. Stosuje się opisową formę mapy ryzyka, ściśle powiązaną z katalogiem zagrożeń, przyjmując formę przedstawioną w poniższej tabeli (...)”.*

(akta kontroli str. 699)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w wyjaśnieniach. Pomimo tego, że zarówno plan główny GPZK z 2017 r., jak i z 2020 r. zawierały część pn. *Charakterystyka zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz mapa ryzyka i mapa zagrożeń*, w której zastosowano formę opisową zgodną ze wzorem określonym przez Starostę Nyskiego, to jednak charakterystyki poszczególnych zagrożeń nie zawierały opisów w zakresie negatywnych skutków tych zdarzeń i ograniczały się do opisu danego zagrożenia, przyczyn i źródeł oraz oceny ryzyka ich wystąpienia.

7. GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie spełniały niektórych wymagań wynikających z przepisów art. 5 ustawy o zarządzaniu kryzysowym oraz z zaleceń Starosty Nyskiego.

a/ W GPZK z 2017 r. i z 2020 r., w części dotyczącej charakterystyki zagrożeń oraz oceny ryzyka ich wystąpienia jak i w części dotyczącej zadań i obowiązków uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa, nie ujęto niektórych zagrożeń wynikających z procedur reagowania kryzysowego, tj.:

- zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienia zwierząt łownych poza obszarem naturalnego bytowania;
- zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienia wypadków drogowych z udziałem zwierząt dzikich i hodowlanych;
- zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienia śniętych ryb w zbiornikach lub ciekach wodnych;
- zagrożenia wystąpieniem lub wystąpienie rannych lub martwych zwierząt dzikich i hodowlanych.

Ponadto w ww. częściach planów, nie ujęto również dwóch zagrożeń wynikających z procedur realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związanych z ochroną infrastruktury krytycznej, tj.: zagrożenia przekroczenia dopuszczalnych albo alarmowych poziomów substancji niebezpiecznych w powietrzu albo o możliwości takich przekroczeń oraz zagrożenia wystąpienia poważnej awarii przemysłowej.

(akta kontroli str. 190-217, 242, 293-294, 414-440, 473-474, 523-527)

Zgodnie z art. 5 ust. 2 pkt 1 lit. a i b ustawy o zarządzaniu kryzysowym, plan zarządzania kryzysowego zawiera plan główny zawierający m.in. charakterystykę zagrożeń oraz ocenę ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej, jak również mapy ryzyka i mapy zagrożeń oraz zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa. W myśl

postanowień art. 5 ust. 2 pkt 2 lit. c i pkt 3 lit. a ww. ustawy, w skład planu zarządzania kryzysowego wchodzi m.in. procedury reagowania kryzysowego, określające sposób postępowania w sytuacjach kryzysowych oraz procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego, w tym związane z ochroną infrastruktury krytycznej.

Sekretarz wyjaśnił, że GPZK z 2017 r. i 2020 r. zostały opracowane wg założeń i wytycznych określonych przez Wojewodę i Starostę.

(akta kontroli str. 704)

NIK nie podziela stanowiska przedstawionego w ww. wyjaśnieniach. Opracowanie procedur reagowania kryzysowego oraz procedur realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego w odniesieniu do zagrożeń, które nie zostały zidentyfikowane i ujęte w charakterystyce zagrożeń GPZK, zaniechanie dokonania oceny ryzyka ich wystąpienia oraz nieokreślenie dla nich zadań i obowiązków uczestników zarządzania kryzysowego w formie siatki bezpieczeństwa jest działaniem nierzetelnym. Zaznaczyć przy tym należy, że Starosta Nyski w swoich zaleceniach wskazał, aby poszczególne procedury reagowania kryzysowego odnosiły się do katalogu zagrożeń, a procedury realizacji zadań z zakresu zarządzania kryzysowego wiązały się z przedstawionym w zaleceniach katalogiem zagrożeń.

(akta kontroli str. 146)

b/ Zgodnie z art. 3 pkt 9 ww. ustawy, ilekroć w tej ustawie mowa jest o mapie zagrożenia – należy przez to rozumieć mapę przedstawiającą obszar geograficzny objęty zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem różnych scenariuszy zdarzeń.

W planie głównym w części pn. *Charakterystyka zagrożeń oraz ocena ryzyka ich wystąpienia, w tym dotyczących infrastruktury krytycznej oraz mapa ryzyka i mapa zagrożeń* GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie zamieszczono map wskazanych w ww. przepisie, a jedynie matrycę ryzyka, którą błędnie określono jako mapę zagrożeń. W trakcie kontroli NIK przedłożono dwie graficzne mapy zagrożeń dla terenu gminy oraz miasta Otmuchów, na których zaznaczono rejony zagrożone zalaniem, skażeniem biologicznym, pożarem, wybuchem, mosty zagrożone zniszczeniem oraz wybrane obiekty³¹. Zgodnie z wyjaśnieniem Sekretarza przedłożone mapy stanowiły załączniki do GPZK z 2017 r. i z 2020 r.

(akta kontroli str. 190-212, 414-436, 699, 701-702)

W odniesieniu do złożonych wyjaśnień NIK zwraca uwagę, iż zarówno w spisach treści GPZK z 2017 r. i z 2020 r., jak i w treści planu głównego nie przywołano załączników będących mapami zagrożeń w postaci graficznej przedłożonymi w trakcie kontroli NIK, co świadczy o nierzetelnym sporządzeniu planów w tym zakresie. Zaznaczyć przy tym należy, że przedłożone mapy nie przedstawiały niektórych ze zidentyfikowanych zagrożeń oraz nie uwzględniały różnych scenariuszy zdarzeń.

(akta kontroli str. 161-162, 190-212, 401-402, 414-436)

c/ W świetle zaleceń Starosty (część II ust. 1 pkt 1 lit a), do określenia prawdopodobieństwa wystąpienia zastosowana miała być pięciostopniowa skala jakościowa (opisowa) od 1 (najniższy) do 5 (najwyższy). Do określenia skutków przyjęto natomiast następującą klasyfikację: A – nieistotne, B – małe, C – średnie, D – duże, E – katastrofalne. Po określeniu prawdopodobieństwa i skutków możliwe było wskazanie wartości ryzyka. Wartość ryzyka dla każdego scenariusza wskazywana miała być na matrycy ryzyka pokazującej zależność między prawdopodobieństwem a skutkami. Do określenia poziomu ryzyka w matrycy ryzyka

³¹ Gazociąg podziemny, wodociąg podziemny, stacje benzynowe, elektrownię wodną, halę sportową, studnię głębinową, filtry, specjalistyczne pojazdy.

Starosta wskazał skalę od 1 do 5 (1 – minimalne, 2 – małe, 3 – średnie, 4 – duże, 5 – ekstremalne).

(akta kontroli str. 140-143)

W wyniku analizy GPZK z 2017 r. i z 2020 r. stwierdzono m.in., że:

- sporządzone matryce ryzyka nazwano mapą zagrożeń w formie graficznej, pomimo że zgodnie z art. 3 pkt 9 ustawy o zarządzaniu kryzysowym, przez mapę zagrożenia należy rozumieć mapę przedstawiającą obszar geograficzny objęty zasięgiem zagrożenia z uwzględnieniem różnych scenariuszy zdarzeń;
- matryce ryzyka w GPZK z 2017 r. oraz z 2020 r. nie zawierały informacji (legandy) o przyjętej skali w zakresie prawdopodobieństwa wystąpienia zagrożenia oraz klasyfikacji skutków i charakterystyki dla ludności środowiska, mienia i infrastruktury, w związku z czym ich czytelność była ograniczona;
- w matrycy ryzyka w GPZK z 2017 r. dla skutków przyjęto skalę od 1 do 5, co było niezgodne z zaleceniami Starosty;
- w charakterystyce zagrożeń w ocenie ryzyka poszczególnych zagrożeń przyjęto skalę określającą prawdopodobieństwo wystąpienia zamiast skali ryzyka (dla matrycy ryzyka);
- w matrycy ryzyka GPZK z 2020 r. wystąpienie zakłóceń w dostarczaniu wody określono jako średnie, natomiast w charakterystyce zagrożeń określono je na duże;
- poziomy ryzyka określone w matrycy ryzyka GPZK z 2017 r. poszczególnymi kolorami nie odpowiadały poziomom ryzyka określonym w charakterystyce zagrożeń w przypadku: zagrożenia powodzi, pożarów, huraganowych wiatrów i trąb powietrznych, suszy i upału, skażenia chemiczno-epidemiologicznego, zagrożeń epidemicznych i epidemii, zakłóceń w dostarczaniu energii elektrycznej, zakłóceń w dostarczaniu gazu, zakłóceń w dostarczaniu energii cieplnej, zakłóceń w dostarczaniu wody, zagrożeń terrorystycznych, a także strajków, zamieszek i demonstracji.

(akta kontroli str. 190-212, 414-436)

Sekretarz wyjaśnił: *Błędy wynikły z pisarskiego błędu i niedopatrzenia sporządzającego GPZK. Plany zostały uzgodnione i zatwierdzone przez Starostę Nyskiego w przedłożonej formie. Starosta Nyski nie wniósł uwag do przedłożonych planów, najprawdopodobniej uznając, że wykazane uchybienia nie mają znaczenia dla planów a następnie realizacji i działań Gminy w sytuacjach kryzysowych.*

(akta kontroli str. 734)

d/ W GPZK z 2017 r. i z 2020 r. wskazano, że *Plan ewakuacji (przyjęcia) ludności, zwierząt i mienia II stopnia na wypadek masowego zagrożenia oraz Plan przygotowań podmiotów leczniczych Gminy Otmuchów na potrzeby obronne państwa* stanowią załączniki do tych planów. Plany te powinny być przywołane i wskazane jako odrębne dokumenty, na podstawie których wdrażane są procedury w nich opracowane. Sekretarz wyjaśnił, że przywołanie wskazanych planów wynikało z błędu redakcyjnego.

(akta kontroli str. 380, 611, 735-737)

OCENA CZĄSTKOWA

Pomimo że Burmistrz zapewnił spójność GPZK z planem zarządzania ryzykiem powodziowym dla obszaru dorzecza Odry, to jednak nie dostosował się do wymogów odnoszących się do systematyczności aktualizacji planu oraz dwuletniego okresu planowania. Stwierdzono również, że GPZK z 2017 r. i z 2020 r. nie spełniały niektórych wymogów określonych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym i zaleceniach określonych przez Starostę Nyskiego. Dokumentów tych nie zamieszczono też na stronie internetowej Urzędu Miasta i Gminy Otmuchów. Ponadto GPZK z 2020 r. nie został uzgodniony z kierownikami jednostek

organizacyjnych, planowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w planie, jak też nie został on zaopiniowany przez GZZK.

OBSZAR

3. Rzetelność i skuteczność działań w przypadku wystąpienia zagrożeń, w tym o charakterze hybrydowym

Opis stanu faktycznego

3.1. W latach 2020-2022 (I półrocze) na stronie internetowej³² opublikowano łącznie 219 informacji o zagrożeniach, z tego 103 w 2020 r., 83 w 2021 r. oraz 33 w I półroczu 2022 r. Ostrzeżenia dotyczyły przede wszystkim wystąpienia niekorzystnych zjawisk pogodowych, przerw w dostawie energii elektrycznej oraz jakości powietrza. Na ww. stronie publikowano również informacje o planowanych polowaniach organizowanych przez koła łowieckie. Dodatkowo od lutego 2021 r. informacje o zdarzeniach gromadzone były również poprzez aplikację e-remiza. W 2021 r. (od 12 lutego) odnotowano 142 powiadomienia o zdarzeniach, a w I półroczu 2022 r. – 84 takie powiadomienia. Dotyczyły one m.in. wypadków drogowych, pożarów, ulatniającego się gazu, powalonych drzew, zalanych posesji. Wszystkie te zdarzenia wymienione były w charakterystyce zagrożeń i żadne z nich nie miało charakteru hybrydowego. Sekretarz wyjaśnił, że na terenie Gminy Otmuchów dochodzi rocznie do ok. 150 zdarzeń, np. pożarów wypadków komunikacyjnych, podtopień, zalań, awarii sieci gazowej itp. W większości z nich Wydział Kryzysowy nie uczestniczy, z uwagi na prowadzenie akcji ratowniczych przez inne służby do tego przeznaczone i przygotowane.

(akta kontroli str. 670, 672-680, 739-806)

3.2. W świetle wyjaśnień Sekretarza, *problem stanowi nieostra definicja sytuacji kryzysowej, a co za tym idzie brak klarownych „progów reakcji” dla GZZK. W praktyce oznacza to, że GZZK „wchodzi” do akcji w przypadkach, gdy taką potrzebę zgłosi Kierujący Działaniem Ratowniczym, czyli najczęściej funkcjonariusz Państwowej Straży Pożarnej. Określa on potrzeby w zakresie prowadzonej akcji ratowniczej, a GZZK w stałym z nim kontakcie realizuje je. Takie sytuacje zdarzają się kilka razy w roku i z nich sporządzane są meldunki.*

(akta kontroli str. 670)

Na podstawie przedłożonych meldunków stwierdzono, iż w latach 2020-2022 (I półrocze) na terenie Gminy Otmuchów odnotowano osiem sytuacji kryzysowych³³, tj.: a/ intensywne opady deszczu od 18 do 21 czerwca 2020 r., które spowodowały spływ dużych mas wody z błotem z zebranych z pól oraz lokalne podtopienia posesji i budynków w dwóch miejscowościach w związku z przekroczeniem stanu alarmowego na rzece Widna; b/ podtopienie trzech posesji w Lubiatowie oraz znacznego zamulenia rowów przydrożnych w związku z intensywnymi opadami deszczu 2 lipca 2020 r.; c/ podtopienia posesji w pięciu miejscowościach w związku z intensywnymi opadami deszczu 1 września 2020 r.; d/ oblodzenie dróg gminnych oraz na drogach powiatowych w związku z marznącymi opadami 10-11 grudnia 2020 r.; e/ utrudnienia w ruchu drogowym na terenie gminy związane z intensywnymi opadami śniegu 7-8 lutego 2021 r.; f/ podtopienia i zalania posesji w związku z intensywnymi opadami deszczu 12-13 maja 2021 r.; g/ zamulenie drogi powiatowej w związku z intensywnymi opadami deszczu 15 maja 2021 r.; h/ rozszczelnienie instalacji gazowej na klatce schodowej w Otmuchowie.

W związku z wystąpieniem ww. sytuacji kryzysowych uruchamiano odpowiednie procedury, tj. m.in.: SPO-1A *Monitorowanie sytuacji na terenie administrowanym;*

³² www.gczk.otmuchow.pl

³³ Po cztery w 2020 r. i w 2021 r.

SPO-9A Działanie GZZK po otrzymaniu ostrzeżenia hydrometeorologicznego – opady deszczu, zagrożenie powodziowe, roztopy; SPO-11 Wykorzystanie sprzętu z magazynu OC oraz magazynu przeciwpowodziowego; SPO-12 Opisanie i szacowanie strat; Wszystkie sytuacje kryzysowe zidentyfikowane przez Burmistrza dotyczyły zagrożeń ujętych w GPZK i nie miały charakteru hybrydowego.

(akta kontroli str. 104-123)

W maju 2021 r. na konferencji on-line Burmistrz zwrócił się z prośbą do Wojewody Opolskiego o wsparcie Wojska Polskiego przy prowadzeniu i zabezpieczeniu powszechnego punktu szczepień w Otmuchowie. Taka pomoc została udzielona i każdego dnia dwóch żołnierzy Wojska Polskiego uczestniczyło w prowadzeniu i zabezpieczeniu tego punktu.

(akta kontroli str. 671)

3.3. W latach 2020-2022 (I półrocze) Gmina Otmuchów nie udzielała pomocy innym jednostkom samorządu terytorialnego, ani też nie oczekiwała na uzyskanie pomocy, w tym finansowej od innych jednostek samorządu terytorialnego.

(akta kontroli str. 671)

3.4. W trakcie kontroli NIK, przeprowadzono oględziny przebiegu czynności realizowanych przez Burmistrza w przypadku wystąpienia sytuacji kryzysowej w formie epizodu praktycznego realizowanego metodą treningu decyzyjnego. Celem epizodu było sprawdzenie prawidłowości organizacji działań i podejmowanych czynności w związku z aktem sabotażu, w wyniku którego doszło do zniszczenia urządzeń hydrotechnicznych piętrzących wodę na zbiorniku wodnym Otmuchów – zapory czołowej oraz elektrowni wodnej Otmuchów – powodującego niekontrolowany zrzut wody. Burmistrz właściwie realizował zadania w zbadanym zakresie. W odpowiedzi na telefoniczną informację o zagrożeniu terrorystycznym – podejrzeniu podłożenia ładunku wybuchowego w okolicy tamy na zbiorniku otmuchowskim, przekazaną Sekretarzowi przez pracownika PCZK w Nysie, Burmistrz podjął decyzję o niezwłocznym przekazaniu tej informacji Policji z prośbą o wysłanie patrolu na wały zbiornika w celu dokonania oględzin i ewentualnego potwierdzenia umieszczenia na wałach podejrzanego ładunku. Ponadto polecił sprawdzenie poziomu wody (stopnia zapełnienia) Jeziora Otmuchowskiego. Zgodnie z procedurą SPO-8³⁴ Burmistrz uruchomił działanie GZZK w składzie: Burmistrz, Sekretarz i Komendant OSP. W działania zaangażowano również pracownika ds. zarządzania kryzysowego. Powiadomiono OSP z terenów zagrożonych zalaniem w przypadku ewentualnego wybuchu, PSP w Nysie oraz właścicieli przepompowni gazu i stacji transformatorowej. Po otrzymaniu informacji o zniszczeniu urządzeń hydrotechnicznych i niekontrolowanym zrzucie wody ze zbiornika otmuchowskiego, zgodnie z procedurą reagowania kryzysowego PRK-1 *Postępowanie w przypadku zagrożenia powodziowego lub wystąpienia powodzi* Burmistrz ogłosił alarm przeciwpowodziowy i podjął decyzję o ewakuacji ludności z zagrożonych terenów, wyznaczając jednocześnie miejsca docelowe ewakuacji. Jako koordynatora akcji ratunkowej w terenie wskazano Komendanta OSP w Otmuchowie (do momentu przejścia dowództwa przez PSP w Nysie). Ponadto podjął decyzje: a/ o powiadomieniu Policji, pogotowia ratunkowego, OPS w Otmuchowie, szpitala w Nysie, DPS i ZOL w Złotym Stoku, Gminy Nysa o podjętej decyzji ewakuacji ludności, co było zgodne z siatką bezpieczeństwa GPZK; b/ poinformowaniu przewoźników prywatnych i publicznych o konieczności zapewnienia autobusów do działań związanych z ewakuacją; c/ o uruchomieniu sprzętu z magazynu obrony cywilnej oraz magazynu przeciwpowodziowego (procedura SPO-11); d/ o uruchomieniu sygnalizacji dźwiękowej i systemu powiadamiania mieszkańców

³⁴ Uruchomienie i działanie Gminnego Zespołu Zarządzania Kryzysowego.

za pomocą głośników na terenie miasta (procedura SPO-7); e/ o zawiadomieniu wodociągów o konieczności odcięcia dopływu wody w południowej części miasta Otmuchów, w celu zapobieżenia skażeniu wody oraz odcięcia prądu w przepompowniach oraz zamknięcie kolektora ścieków; f/ o powiadomieniu Urzędu Miasta w Nysie i Spółki AKWA z Nysy, która odbiera ścieki komunalne m.in. z Otmuchowa o zagrożeniu związanym z sytuacją kryzysową; g/ o zawiadomieniu Spółki Góraźdże – Kopalni Surowców Mineralnych w Wójcicach – o zagrożeniu życia pracowników oraz możliwości zniszczenia sprzętu. Podczas spotkania on-line z Powiatowym Sztabem Kryzysowym, Burmistrz wystąpił o udzielenie pomocy służb weterynaryjnych oraz przy usuwaniu skutków zalania. Podejmowane przez Burmistrza decyzje i działania podczas przeprowadzonego epizodu potwierdzają zrealizowanie ustawowych zadań określonych w art. 19 ust. 2 pkt 1 ustawy o zarządzaniu kryzysowym.

(akta kontroli str. 714-730)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

OCENA CZĄSTKOWA

Burmistrz gromadził, przetwarzał i przekazywał do publicznej wiadomości informacje o zagrożeniach na terenie Gminy Otmuchów, a w przypadku wystąpienia sytuacji o charakterze kryzysowym podejmował stosowne działania. Przebieg epizodu praktycznego przeprowadzonego w trakcie kontroli NIK, potwierdził prawidłowość podejmowanych decyzji i zadysponowanie odpowiednich służb.

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi

Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag.

Wnioski

1. Prowadzenie, zarządzanie i organizowanie szkoleń, ćwiczeń i treningów z zarządzania kryzysowego.
2. Systematyczną aktualizację GPZK z zachowaniem dwuletniego terminu cyklu planowania.
3. Uzgadnianie GPZK z kierownikami jednostek wskazanych w siatce bezpieczeństwa i zaplanowanych do wykorzystania przy realizacji przedsięwzięć określonych w tym planie.
4. Uwzględnianie w siatce bezpieczeństwa GPZK podmiotów, z którymi uzgodniono ten plan.
5. Zapewnienie uzyskania opinii GZZK dotyczącej GPZK.
6. Dostosowanie GPZK do wymogów określonych w ustawie o zarządzaniu kryzysowym oraz w zaleceniach Starosty Nyskiego.
7. Zapewnienie publikacji GPZK na stronie internetowej Urzędu.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Opolu. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Opole, 29 listopada 2022 r.

Kontrolerzy

Wojciech Jarzyna
specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Opolu
Dyrektor

.....
Delegatura NIK w Opolu
podpis
Iwona Zymań

